

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2026-05-18

Ärendenummer FFS-2026-00652

Handläggare

Katarina Arnolddotter

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post:

katarina.arnolddotter@funktionsstod.goteborg.se

Svar på yrkande om utredning om rättssäker omprövning av insatser inom bostad med särskild service

Förslag till beslut

I nämnden för funktionsstöd:

1. Nämnden för funktionsstöd godkänner redovisning om utredning av rättssäker omprövning av insatser inom bostad med särskild service (BmSS).
2. Nämnden för funktionsstöd förklarar uppdraget från den 25 mars 2026 § 51 som fullgjort.

Sammanfattning

Nämnden för funktionsstöd har gett förvaltningen i uppdrag att redovisa hur och på vilka grunder omprövning av rätten till bostad med särskild service (BmSS) sker, vilken professionell och medicinsk/psykosocial kompetens som involveras i bedömningar samt hur rättssäker handläggning säkerställs. Därtill har även följande frågor lyfts som ska besvaras i återrapporteringen: hur kommunikation med den enskilde och eventuella företrädare sker samt vad som kan aktualiseras om ett förändrat beslut inte fungerar tillfredsställande för den enskilde.

Tjänsteutlåtandet redovisar rättsliga utgångspunkter, arbetssätt och styrande dokument som reglerar handläggning, uppföljning och eventuella förändringar av beslut om BmSS. Redovisningen omfattar både omprövning av gynnande beslut och hur tidsbegränsade beslut används och följs upp. Vidare beskrivs hur återkallelseförbehåll kan användas i enlighet med nämndens riktlinje.

Förvaltningen redogör för hur utredning och bedömning sker samt hur relevanta professioner involveras utifrån den enskildes behov. Tjänsteutlåtandet beskriver även hur kommunikation med den enskilde och eventuella företrädare sker, hur delaktighet säkerställs samt hur förvaltningen hanterar situationer där ett förändrat beslut inte fungerar tillfredsställande.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att det finns etablerade arbetssätt som bidrar till rättssäkerhet, förutsägbarhet och likabehandling vid handläggning och uppföljning av insatser inom BmSS.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ett tydligt och rättssäkert arbetssätt kan bidra till en mer ändamålsenlig användning av resurser över tid, genom att beslut i större utsträckning motsvarar den enskildes aktuella behov. Rättssäker handläggning kan även minska risken för omotiverade skillnader i bedömningar samt bidra till förutsägbarhet i planering av insatser.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Ärendet berör rättssäker myndighetsutövning för personer med funktionsnedsättning. Tydliga arbetssätt för omprövning och uppföljning bidrar till likabehandling, förutsägbarhet och att insatser motsvarar den enskildes aktuella behov.

Handläggningen ska säkerställa delaktighet och information till den enskilde samt, när det är relevant, till företrädare. Barnets bästa ska beaktas i de ärenden där barn berörs, i enlighet med barnkonventionen och gällande lagstiftning.

Sammanfattningsvis bedöms ärendet bidra till social hållbarhet genom att tydliggöra hur rättssäkerhet och likabehandling säkerställs vid handläggning av insatser inom BmSS.

Samverkan

Information lämnas på förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 20 maj 2026.

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

1. Metodstöd bostad med särskild service vuxna SoL och LSS
2. Metodstöd bostad med särskild service för barn och unga SoL och LSS
3. Handbok för handläggning av stöd enligt LSS och Sol till personer med funktionsnedsättning
4. Nämnden för funktionsstöds riktlinje för återkallelseförbehåll i myndighetsbeslut
5. Yrkande C Utredning av rättssäker omprövning av insatser inom bostad med särskild service

Beskrivning av ärendet

Nämnden för funktionsstöd har gett förvaltningen i uppdrag att redovisa hur och på vilka grunder omprövning av den enskildes rätt till bostad med särskild service (BmSS) sker, vilken professionell kompetens som involveras i bedömningen samt hur rättssäker handläggning säkerställs.

Till yrkandet har även följande frågor lyfts som ska besvaras i återrapporteringen: hur kommunikation med den enskilde och eventuella företrädare sker samt vad som kan aktualiseras om ett förändrat beslut inte fungerar tillfredsställande för den enskilde.

Tjänsteutlåtandet redovisar rättsliga utgångspunkter, arbetssätt och styrande dokument som reglerar handläggning och uppföljning av beslut om BmSS.

Rättsliga utgångspunkter

Insatsen bostad med särskild service (BmSS) regleras i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt socialtjänstlagen (SoL). Handläggning sker i enlighet med förvaltningslagen och utgår från en individuell behovsbedömning. Vägledning för handläggning och uppföljning finns i förvaltningens handbok för handläggning (bilaga 3, avsnitt om utredning och behovsbedömning) samt förvaltningens metodstöd för BmSS (bilaga 1–2). Insatser enligt LSS kan beviljas tillsvidare eller genom tidsbegränsade beslut. Beslutsperiodens längd ska bedömas utifrån en individuell prövning i det enskilda ärendet och ska motiveras i beslutet (bilaga 1, s. 6–7; bilaga 2, s. 7). Om ett beslut är tidsbegränsat behöver ett nytt beslut fattas efter att det första beslutet löpt. Detta förutsätter att den enskilde lämnar in en ansökan om fortsatt insats. I ett sådant ärende blir det inte fråga om ändring av det första gynnande beslutet utan istället handlar det om att förvaltningen fattar ett nytt beslut utifrån aktuella förhållanden. Ändring av tillsvidarebeslut är en sådan ändring av gynnande förvaltningsbeslut där förutsättningarna i 37 § förvaltningslagen behöver vara uppfyllda. En sådan ändring kan bara aktualiseras om förutsättningar enligt återkallelseförbehåll är uppfyllda. Bedömningen ska alltid utgå från den enskildes aktuella behov och göras med beaktande av rättssäkerhet och proportionalitet (bilaga 4, s. 2–4). Vid förändringar ska bedömningen vara proportionerlig i förhållande till den enskildes behov och situation. Uppföljning planeras utifrån den enskildes behov och situation för att säkerställa att insatsen fortsatt motsvarar behovet. För vuxna sker uppföljning som utgångspunkt en gång per år, och för barn normalt var sjätte månad, om inte behov av tätare uppföljning identifieras (bilaga 1, s. 8; bilaga 2, s. 8). Antal beslut om BmSS enligt LSS som är tillsvidare respektive tidsbegränsade, samt i vilken omfattning omprövningar aktualiseras, redovisas nedan. Redovisningen i tabell 1 och 2 avser LSS, där merparten av beslut om BmSS fattas.

Tabell 1. Pågående beslut om BmSS enligt LSS (2026-04-10)

Lagrum	Målgrupp	Totalt antal beslut	Tillsvidarebeslut	Tidsbegränsade beslut
LSS 9 § p. 9	Vuxna	1888	1706	182
LSS 9 § p. 8	Barn och ungdomar	38	3	35

Tabell 2. Avslag efter omprövning av beslut enligt LSS 9 § 9 BmSS vuxna

År	Antal avslag
2023	2
2024	2
2025	1

Sammantaget visar redovisningen att insatsen för vuxna i huvudsak beviljas som långsiktiga insatser inom LSS, då majoriteten av besluten är tillsvidarebeslut. Antalet avslag efter omprövning är mycket begränsat i förhållande till det totala antalet beslut. Av de beslut som ändrats har 5 av 6 st överklagats till förvaltningsrätten, som avslagit samtliga överklaganden. Detta indikerar en stabil rättstillämpning där förändringar av insatsen sker i begränsad omfattning och utifrån individuella behov.

För barn är tidsbegränsade beslut vanligare. Beslutsperiodens längd bedöms i det enskilda ärendet utifrån aktuella omständigheter och kan bland annat ha samband med att barns behov och livssituation kan förändras över tid. Beslutsperioden framgår av beslutet och kan överklagas.

Återkallelseförbehåll

För att ett gynnande beslut enligt LSS ska kunna ändras till den enskildes nackdel krävs det att förutsättningarna i 37 § Förvaltningslagen är uppfyllda. Som huvudregel innebär det att ett återkallelseförbehåll måste finnas inskrivet i beslutet. Ett återkallelseförbehåll innebär att det i beslutet anges under vilka förutsättningar beslutet kan komma att ändras. Nämnden har en riktlinje för återkallelseförbehåll som tydliggör hur ett återkallelseförbehåll kan formuleras och i vilka situationer de kan användas. Riktlinjen är för närvarande under revidering för att ytterligare stärka tydligheten och stöd i tillämpningen.

Återkallelseförbehåll ska vara tydligt formulerade och uppfylla krav på legalitet, objektivitet och proportionalitet. Bedömning ska alltid göras individuellt i det enskilda ärendet och förbehållet ska vara relevant i förhållande till den aktuella insatsen (bilaga 4, s. 3–4).

Genom tydligt formulerade återkallelseförbehåll framgår det i vilka situationer en ändring av beslutet kan bli aktuell, vilket bidrar till transparens och rättssäker handläggning. Eftersom BmSS ofta avser långsiktiga stödbehov i den enskildes boendesituation behöver eventuella återkallelseförbehåll vara tydligt motiverade och relevanta i det enskilda ärendet.

Professionell kompetens i bedömningar

Bedömning av rätt till BmSS utreds av socialsekreterare inom myndighetsutövningen utifrån den enskildes individuella behov av stöd i den dagliga livsföringen. Beslut fattas i enlighet med delegationsordningen, där beslut om BmSS för vuxna som lägst fattas av enhetschef och beslut avseende barn prövas av individutskott.

Den enskilde eller dennes legala företrädare ansvarar för att ansöka om insatsen och att inkomma med de underlag som åberopas till stöd för ansökan, exempelvis medicinska eller psykosociala utlåtanden. Socialsekreteraren kan i handläggningen informera om vilken typ av underlag som kan vara relevant för att möjliggöra en fullständig prövning av behovet.

Vid behov kan dialog föras med andra aktörer, exempelvis hälso- och sjukvård, för att skapa en samlad bild av den enskildes situation, under förutsättning att den enskilde samtycker till sådan samverkan.

Förvaltningen har inte egen medicinsk expertfunktion inom myndighetsutövningen. Bedömningen av rätt till insats görs utifrån gällande lagstiftning, rättspraxis och stadens styrande dokument, med fokus på den enskildes behov av stöd i sin livsföring. Bedömningen genomförs med utgångspunkt i individens behov i centrum (IBIC) (bilaga 3, avsnitt om behovsbedömning), och genom en samlad analys samt helhetsbedömning av den enskildes livssituation och stödbehov över tid.

Rättssäker handläggning - kommunikation och delaktighet

Den enskilde ska ges möjlighet att komma till tals i utredningen och ges information om vad ansökan eller omprövningen avser. Inom ramen för utredningen kan informerande samtal även föras om andra möjliga insatser, om det framkommer att den enskildes behov helt eller delvis kan tillgodoses på annat sätt. Handläggningen utgår från den enskildes individuella behov av stöd i livsföringen.

Kommunikation sker löpande under handläggningsprocessen, vanligtvis genom kontakter i samband med att utredningen inleds samt under utredningens gång. Den enskilde ges möjlighet att beskriva sin situation och sitt behov av stöd samt att inkomma med de underlag som denne vill åberopa. Den enskilde ges även möjlighet att ange om andra personer bör bidra med information om behovet, exempelvis anhöriga eller professioner som har kunskap om den enskildes livssituation.

När utredningen är färdigställd kommuniceras underlaget normalt med den enskilde eller dennes företrädare innan beslut fattas. Den enskilde ges då möjlighet att ta del av materialet och inkomma med synpunkter eller kompletterande uppgifter inom angiven tid. Kommunikation och ställningstaganden dokumenteras i enlighet med gällande regelverk (bilaga 3, avsnitt om dokumentation och handläggning).

Den enskilde informeras om beslutets innebörd samt om möjligheten att överklaga beslutet. Beslut innehåller alltid en besvärshänvisning, vilket innebär att den enskilde kan överklaga hela eller delar av beslutet, exempelvis beslutets omfattning eller beslutsperiod.

När det gäller barn ska barnets inställning så långt som möjligt klarläggas och barnrättsperspektivet beaktas i utredningen (bilaga 2, s. 5).

Om ett förändrat beslut inte fungerar i praktiken

Uppföljning av beslut sker löpande för att säkerställa att insatsen motsvarar den enskildes behov över tid (bilaga 1, s. 8; bilaga 2, s. 8). Uppföljning kan initieras av såväl den enskilde som förvaltningen, exempelvis om behovet förändras eller om det framkommer att stödet inte fungerar som avsett.

Om behovet förändras kan den enskilde ansöka om ny eller förändrad insats. Vid en sådan ansökan prövas behovet på nytt utifrån aktuella omständigheter och i dialog med den enskilde.

Om en förändring av beslut visar sig inte fungera tillfredsställande kan en ny ansökan göras och behovet prövas på nytt. I samband med detta kan även andra insatser aktualiseras, beroende på den enskildes aktuella behov av stöd.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att handläggning och uppföljning av insatsen bostad med särskild service (BmSS) sker utifrån gällande lagstiftning och stadens styrande dokument, med utgångspunkt i den enskildes individuella behov av stöd i livsföringen.

Av redovisningen framgår att beslut om BmSS föregås av en individuell behovsbedömning samt att uppföljning sker löpande för att säkerställa att insatsen motsvarar den enskildes aktuella behov. Beslut kan vara tillsvidare eller tidsbegränsade beroende på omständigheterna i det enskilda ärendet. Om behovet förändras kan en ny ansökan göras och behovet prövas på nytt.

Den enskilde ges möjlighet att komma till tals under handläggningen och ges information om vad ansökan eller omprövningen avser. Den enskilde eller dennes företrädare ges möjlighet att inkomma med underlag samt att ta del av och lämna synpunkter på utredningen innan beslut fattas. Beslut innehåller information om hur beslutet kan överklagas.

Utredning och bedömning av rätt till insats genomförs av socialsekreterare inom myndighetsutövningen utifrån gällande rätt och med stöd av stadens metodstöd. Bedömningen kvalitetssäkras i enlighet med delegationsordningen inför beslut. Medicinska eller andra professionella underlag kan utgöra ett viktigt stöd i bedömningen. Prövningen av rätten till insats utgår från den enskildes behov av stöd i den dagliga livsföringen och görs genom en samlad helhetsbedömning av den enskildes situation.

Vid ändring av beslut som tidigare varit gynnande ska dialog föras med socialrättsjurist framöver som en del av förvaltningens kvalitetssäkring av rättstillämpningen.

Sammantaget bedömer förvaltningen att det finns strukturer och arbetssätt som bidrar till en rättssäker handläggning av ärenden som rör BmSS, inklusive tydlighet kring grunder för ny prövning och omprövning, delaktighet för den enskilde samt möjlighet till ny ansökan om behovet förändras.

Maria Olsson

Michael Ivarsson

Avdelningschef Myndighet

Tillförordnad förvaltningsdirektör